

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 487/2016-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], zastúpeného advokátom Mgr. Zdenkom Nováčekom, Brančská 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 12 ods. 4, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 M Cdo 18/2014 z 25. novembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 12 ods. 4, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv

zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 M Cdo 18/2014 z 25. novembra 2015.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 18 C 132/2012 sa žalobca domáhal proti sťažovateľovi zaplata sumy 15 500 € s príslušenstvom a z dôvodu jej vrátenia na základe zmluvy o pôžičke, ale keďže žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno a sám „... *potvrdil, že k poskytnutiu pôžičky nedošlo...*“, okresný súd rozsudkom z 10. októbra 2012 žalobu žalobcu zamietol a súčasne rozhodol, že v konaní úspešnému sťažovateľovi (v procesnom postavení žalovaného, pozn.) priznáva úhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré boli ustálené na sumu 2 229,80 €, avšak z dôvodu, že žalobcovi bolo v konaní priznané čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov, okresný súd priznal v konaní sťažovateľovi napokon úhradu trov konania iba „... *v rozsahu 50% účelne vynaložených trov, čo zodpovedá sume 1.114,90 eur*“.

3. Označený rozsudok okresného súdu napadol vo výroku týkajúcom sa veci samej odvolaním žalobca a vo výroku týkajúcom sa trov konania sťažovateľ (žalovaný), ale v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 4/2013 konal Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) iba o odvolaní žalobcu, tak ako to vyplýva aj z jeho uznesenia č. k. 4 Co 4/2013-126 z 31. októbra 2013, ktorým rozhodol o zastavení odvolacieho konania vo veci samej, a to z dôvodu späťvzatia odvolania žalobcom, pričom krajský súd súčasne konštatoval, že z dôvodu, že žalobca nezobral odvolanie späť aj v časti proti výroku rozsudku okresného súdu o trovách konania, v tejto časti krajský súd rozhodol tak, že potvrdil výrok rozsudku okresného súdu o trovách konania s poukazom v celom rozsahu na odôvodnenie okresného súdu a súčasne rozhodol, že účastníkom nepriznáva úhradu trov odvolacieho konania.

4. Sťažovateľ v sťažnosti odôvodnil svoj nesúhlas s rozhodnutím krajského súdu, ako aj pred ním okresného súdu v otázke úhrady trov konania, pričom úhradu mu tieto súdy aj napriek jeho plnému úspechu v spore nedôvodne krátili o 50 % dôvodiac tým, že žalobca, ktorý bol na ich úhradu ako neúspešný účastník konania zaviazaný, bol čiastočne oslobodený od súdnych poplatkov. Takýto záver považuje sťažovateľ za arbitrárny, a to aj s poukazom na judikatúru najvyššieho súdu napríklad vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Obo 89/2010, podľa uznesenia ktorého z 13. októbra 2010 na aplikáciu § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) „... nemá vplyv skutočnosť, že účastník, ktorý má platiť náhradu trov konania, bol sám oslobodený od súdnych poplatkov“, ako aj s poukazom na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, ktorý v náleze sp. zn. I. ÚS 305/03 z 12. júla 2005 uviedol „Ustanovení § 150 o. s. ř. nelze považovat za předpis, který by zakládal zcela volnou diskreci soudu (ve smyslu libovůle), nýbrž jde o ustanovení, podle něhož je soud povinen zkoumat, zda ve věci neexistují zvláštní okolnosti, k nimž je třeba při stanovení povinnosti k náhradě nákladů řízení výjimečně přihlídnout. Ustanovení § 150 o. s. ř. proto nelze vykládat tak, že lze kdykoli, bez ohledu na základní zásady rozhodování o nákladech řízení nepřiznat náhradu nákladů úspěšnému účastníkovi řízení. Je zcela zřejmé, že okolnosti hodné zvláštního zřetele, kdy soud nemusí výjimečně náhradu nákladů řízení přiznat, nelze spatřovat v tom, že zdravotní pojišťovna je osvobozena od soudních poplatků a že tato instituce uhradila náklady léčení V. J. Takové důvody skutkovou podstatu ustanovení § 150 o. s. ř. zjevně nenaplnují, extrémně vybočují z jeho účelu a zcela postrádají i smysl logický.“.

5. Sťažovateľ v sťažnosti tiež uviedol, že aj napriek jeho nesúhlasu s rozhodnutím tak krajského súdu, ako aj okresného súdu v otázke krátenia mu nároku na úhradu trov konania z dôvodu 50 % oslobodenia v konaní neúspešného žalobcu od súdnych poplatkov, ktorý podal navyše „špekulatívnu“ žalobu založenú na právnom nároku, ktorý v skutočnosti ani reálne nevznikol (zmluva o pôžičke, pozn.), a preto bola táto žaloba zamietnutá, sťažovateľ súc si vedomý toho, že v danom prípade nie je proti rozhodnutiu krajského súdu č. k. 4 Co 4/2013-126 z 31. októbra 2013 prípustné dovolanie podľa § 238 OSP, pretože v danom prípade nešlo o zmeňujúce rozhodnutie, ale o rozhodnutie potvrdzujúce bez toho, žeby krajský súd bol pripustil dovolanie, ako aj súc si vedomý existujúcej judikatúry, podľa

ktorej nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia zakladá síce tzv. inú vadu podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, ktorou je možné odôvodniť prípustné dovolanie, nezakladá však samotnú prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f) OSP, a to tak judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, IV. ÚS 90/2013, III. ÚS 148/2012, III. ÚS 551/2012 a pod., pozn.), ako aj judikatúry najvyššieho súdu (napr. 1 E Cdo 10/2014, 2 E Cdo 92/2013, 4 E Cdo 62/2013 a pod.), a taktiež s ohľadom aj na identickú judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky (napr. 21 Cdo 377/2013, 25 Cdo 2912/2010, 20 Cdo 1276/2011 a pod.) nepodal proti tomuto označenému rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, ktoré pre jeho neprípustnosť nepovažoval za účinný prostriedok nápravy, pričom v tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 153/06 z 26. apríla 2006 podľa ktorého „V prípadoch, keď je dovolanie neprípustné, nie je možné dovolanie považovať za procesný prostriedok, ktorý zákon na ochranu základných práv a slobôd poskytuje...“.

6. Vzhľadom na uvedené, keďže generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) považoval rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 4 Co 4/2013 z 31. októbra 2013, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutie okresného súdu za arbitrárne a nepreskúmateľné a tieto rozhodnutia „... vo výrokoch o trovách konania podľa jeho názoru spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci“, podal proti týmto rozhodnutiam na podnet sťažovateľa mimoriadne dovolanie, ktoré však najvyšší súd sťažnosťou napádaným uznesením sp. zn. 7 M Cdo 18/2014 z 25. novembra 2015 ako procesne neprípustné odmietol dôvodiac, že sťažovateľ, ktorý na toto mimoriadne dovolanie dal generálnemu prokurátorovi podnet, pred podaním tohto podnetu nepodal proti rozhodnutiu krajského súdu sám dovolanie.

7. Podľa sťažovateľa označené uznesenie najvyššieho súdu je prísne formalistické a jeho rozhodovacia prax v tomto smere sa zakladá „... na generálnom odmietaní každého mimoriadneho dovolania bez toho, aby sa porušiteľ čo i len pokúsil zistiť a ozrejmiť, či došlo alebo nedošlo k závažnému (hrubému) pochybeniu nižších súdov... kde tento formalistický postup nezodpovedá podľa sťažovateľa garanciam spravodlivého súdneho procesu zaručeného v čl. 6 Dohovoru“.

8. Okrem uvedeného sťažovateľ v sťažnosti poukázal aj na to, že najvyšší súd mu v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora odňal možnosť konať pred súdom, pretože toto mimoriadne dovolanie sťažovateľovi nebolo nikdy doručené na vyjadrenie, prostredníctvom ktorého by sťažovateľ mohol ovplyvniť rozhodnutie o ňom vo svoj prospech, čím malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

9. Namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 12 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva zaručeného v čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ v sťažnosti odôvodnil v príčinnej súvislosti s rozhodnutím okresného súdu, ako aj krajského súdu, keď uviedol:

„... vo vzťahu k porušeniu čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, kde zatiaľ čo 50%-né (protizákonné) oslobodenie od súdnych poplatkov súdy zohľadnili u žalobcu, plné 100%-né oslobodenie od súdnych poplatkov nezohľadnili u sťažovateľa, čím došlo k narušeniu ich rovnosti ako pred zákonom, tak aj v samotnom konaní.

Nakoľko sa Krajský súd v Košiciach vo svojom Uznesení č. 4 Co/4/2013-126 z 31.10.2013 argumentačne (i) nevyrovnal so skoršími (opačnými) súdnymi rozhodnutiami v analogických veciach, pričom sa v ňom (ii) nevyrovnal ani s ostatnými námietkami sťažovateľa, nekonal podľa sťažovateľa v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a závažne tým porušil aj právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Najmä keď namietaným postupom nižších súdov bol sťažovateľ v rozpore s čl. 12 ods. 4 Ústavy SR sankcionovaný za to, že sa vôbec rozhodol využiť svoje ústavné právo obrany voči lživú vykonštruovaným nárokom...

... Nakoľko bola sťažovateľovi protiprávne krátená priznaná procesná náhrada trov konania o 50% na sumu 1.114,90 €, tak rovnakou sumou, ktorú bude musieť sťažovateľ znášať napriek svojmu plnému úspechu sám, došlo aj k zásahu (kráteniu) do majetkových práv sťažovateľa. Všetko s poukazom na to, že keby si žalobca lživú žalobu nevymyslel, nemusel by sa sťažovateľ brániť, čím by k jeho ujme vo výške 1.114,90 € nedošlo.“

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7 MCdo/18/2014 z 25.11.2015 porušené boli.

2. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... o neprípustnosti spôsobenia ujmy za uplatnenie základných práv a slobôd podľa čl. 12 ods. 4 ústavy Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7 MCdo/18/2014 z 25.11.2015 porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] ... na ochranu jeho majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7 MCdo/18/2014 z 25.11.2015 porušené bolo.

4. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 47 ods. 3 ústavy na rovnosť účastníkov Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7 MCdo/18/2014 z 25.11.2015 porušené bolo.

5. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 48 ods. 2 o možnosti vyjadriť sa ku všetkým v konaní vykonaným skutočnostiam Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7 MCdo/18/2014 z 25.11.2015 porušené bolo.

6. Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 7 MCdo/18/2014 z 25.11.2015 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

7. [REDAKOVANÉ]... sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 303,16 €, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

13. Judikatúra ústavného súdu zastáva stabilne názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

14. Reštriktívne posudzovanie tohto mimoriadneho dovolania (bod 13) súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Rovnako súvisí s princípom rovnosti, keď intervenciou tretej osoby (generálneho prokurátora) sa *prima facie* narúša právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie.

15. Ústavný súd ďalej poznamenáva, že aj z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodit' kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku alebo nie, a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom však podľa judikatúry ESLP za takúto vadu – exces však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je zdôraznené zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by *de facto* mal charakter odvolania. Zrušené môžu byť iba na účely nápravy fundamentálnych chýb (pozri Ryabykh proti Rusku z 3. 12. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež ESLP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri Kot proti Rusku z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

16. Ústavný súd už vo veci sp. zn. III. ÚS 357/2013 uviedol, že «v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení OSP a ich ústavne konformným výkladom (§ 243e a nasl. OSP, pozn.), majú na pamäti judikatúru ESLP, dospel k záveru, že pokiaľ

zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva - zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho, alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel ústavný súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Ústavný súd na tomto mieste opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru EŠLP, z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci.».

17. Judikatúra ústavného súdu i súdov všeobecných sa v otázke prípustnosti mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom plynutím času menila, a to predovšetkým pod vplyvom judikatúry EŠLP. Zmenu možno vyjadriť trendom reštriktívnejšieho prístupu súdnych orgánov k oprávneniu generálneho prokurátora podávať mimoriadne dovolanie. Okrem už uvedeného EŠLP opakovane potvrdil, že pripúšťa určité zásahy do konečných súdnych rozhodnutí ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady

res iudicata, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy extrémnej chyby. „... *Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie (appeal in disguise) a samotná možnosť existencie dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom pre opätovné posúdenie veci. Odkloniť sa od tohto princípu je možné iba tam, kde je to nevyhnutné z dôvodu okolností podstatného a závažného významu.*“ (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009, bod 33). «... *Dohovor zásadne umožňuje „znovuotvorenie“ právoplatne rozhodnutých konaní v prípade, ak vyjdú najavo nové skutočnosti. Akokoľvek, preskúmanie rozhodnutia by sa malo uplatniť za účelom nápravy hrubých (veľkých) pochybení súdu..., a nie iba ako inštitút predstavujúci vo svojej podstate odvolanie.*» (Bulgakova proti Rusku, rozsudok z 18. 1. 2007, bod 34). Aj aktuálne rozhodnutia ESLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o., a COMPCAR, s. r. o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

18. Ústavný súd 18. marca 2015 pod sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 prijal zjednocujúce stanovisko, ktorého právna veta znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“.

19. Následne aj najvyšší súd (jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégiá) prijal 20. októbra 2015 zovšeobecňujúce stanovisko: „*Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť*

pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“ Týmto stanoviskom sa revidovali prijaté závery vyjadrené v predchádzajúcom období (R 36/2008).

20. V danom prípade najvyšší súd svoje uznesenie sp. zn. 7 M Cdo 18/2014 z 25. novembra 2015, ktorým odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora z dôvodu nevyčerpania iných (dovolanie) mimoriadnych opravných prostriedkov účastníkmi konania, odôvodnil v podstatnej časti takto:

«Vzhľadom na to, že sa v minulosti vyskytli nejednotné názory na procesnú prípustnosť mimoriadneho dovolania z hľadiska jej podmienenia tým, či účastník, ktorý podal podnet na tento mimoriadny opravný prostriedok generálneho prokurátora, najskôr sám (neúspešne) využil možnosť podať všetky dostupné riadne a mimoriadne opravné prostriedky, prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) ako stanovisko R 36/2008 (ďalej aj len „R 36/2008“). Právna veta tohto stanoviska znie: „Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O. s. p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa.“ Možno však poznamenať, že aj po prijatí stanoviska R 36/2008 sa vyskytli rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré z toho alebo onoho dôvodu odlišne pristupovali k riešeniu otázky procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania.

Obdobne, za účelom prekonania nejednotnosti rozhodovania, prijal Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 18. marca 2015 pod sp. zn. PL.z. 3/2015 zjednocujúce stanovisko (ďalej aj len „PL. z. 3/2015“), právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych,

ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii, a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. ...

Vzhľadom na súčasnú nejednotnosť rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, kde jednotlivé senáty zaujímali pri posudzovaní procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora v zásade dva odlišné názory, sudcovia občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho, súdu prijali na spoločnom zasadnutí stanovisko zo dňa 20. októbra 2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku: „procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť“.

Dospeli tak k názoru, že stanovisko R 36/2008 vychádza zo záverov, ktoré v súčasnosti nie sú súladné s rozhodnutiami ESLP týkajúcimi sa mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, ani s ostatným zjednocujúcim stanoviskom ústavného súdu PL. z. 3/2015. Stanovisko R 36/2008 je prekonané predovšetkým v dôsledku odlišného náhľadu na procesnú povinnosť nespokojného účastníka konania využiť všetky dostupné riadne a mimoriadne opravné prostriedky. V nadväznosti na to sa mimoriadne dovolanie zreteľnejšie definuje ako mimoriadny opravný prostriedok majúci vo vzťahu k iným opravným prostriedkom len subsidiárnu povahu. Z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich riadne a mimoriadne opravné prostriedky je zrejmá zásada, že je na účastníkovi, ktorý je nespokojný s konaním alebo rozhodovaním súdu, aby sám, z vlastnej iniciatívy, svojimi procesnými úkonmi a v logickom slede zohľadňujúcim stav, do ktorého sa konanie dostalo, využil postupne všetky procesné prostriedky nápravy (opravné prostriedky), ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. Pravidlo postupného vyčerpania opravných prostriedkov, a to aj v prípade pochybnosti o účinnosti opravného prostriedku, požaduje využiť všetky opravné prostriedky, o ktorých sa dá predpokladať, že povedú k dosiahnutiu nápravy rozhodnutia súdu. V súlade s tým je na účastníkovi konania, aby - až po najvyššiu úroveň využil možnosť podať všetky dostupné opravné prostriedky, ktoré sú čo aj len potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť v jeho prospech

rozhodnutie, s ktorým nesúhlasí. To sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na prípady, v ktorých súd mohol (alebo bol povinný) konať aj bez návrhu účastníka. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku. Požiadavka vyčerpania adekvátneho opravného prostriedku pritom nie je splnená už tým, že konanie o určitom opravnom prostriedku („hierarchicky nižšom“) začalo, avšak ešte neskončilo. Vzhľadom na vyššie uvedené je opodstatnené konštatovanie, že mimoriadne dovolanie podané na podnet účastníka konania (teda nie mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom vo veciach uvedených v § 35 ods. 1 a 2 O. s. p. a tiež nie mimoriadne dovolanie podané na podnet osoby odlišnej od účastníka konania) nemožno považovať za procesné prípustné, ak účastník konania bol pasívny v tom zmysle, že sa nepokúsil využiť možnosť podať riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli v jeho dispozícii. V prípade, že účastník občianskeho súdneho konania nevyužil sám možnosť napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa riadnym opravným prostriedkom (odvolaním alebo odporom), je mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora smerujúce proti tomuto rozhodnutiu procesné neprípustné. Obdobne je procesné neprípustné mimoriadne dovolanie, pokiaľ je ním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému predtým (neúspešne) nepodal dovolanie ten účastník konania, na podnet ktorého generálny prokurátor podal neskôr mimoriadne dovolanie. ...

V danom prípade prebehlo štandardné dvojstupňové konanie, v ktorom mal žalovaný možnosť realizovať svoje procesné oprávnenia. Zo spisu nevyplýva, že by sám náležite chránil svoje práva a konal dostatočne predvídavo, starostlivo a obozretne. Žalovaný nepodal dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 31. októbra 2013 sp. zn. 4 Co 4/2013. V zmysle vyššie uvedeného výkladu najvyššieho súdu to znamená, že sám nevyužil dostupný mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Vzhľadom na pasivitu samotného žalovaného pri včasnej ochrane jeho práv je procesné neprípustná dodatočná aktivita generálneho prokurátora, ku ktorej došlo podaním mimoriadneho dovolania podnecovaného žalovaným.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie ako procesné neprípustné (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O. s. p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).»

21. Z citovaného vyplýva, že najvyšší súd svoje rozhodnutie o procesnej neprípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora podaného na podnet účastníka konania v prípade, že tento účastník konania pred jeho podaním aj sám nepodal dovolanie, založil na zjednocovacom stanovisku k tejto otázke ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015 a tiež na zjednocovacom stanovisku najvyššieho súdu z 20. októbra 2015, pričom najvyšší súd na základe uvedeného ustálil, že každé mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom na podnet účastníka konania je potrebné odmietnuť ako procesne neprípustné v prípade, že pred jeho podaním účastník konania podávajúcí podnet sám nepodal aj dovolanie.

22. Otázka posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Podľa názoru ústavného súdu uvedený výklad najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. V citovaných častiach odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora za neprípustné, a preto ich ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúcu a ústavne relevantnú, preto ústavný súd v tejto časti v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 4, čl. 20 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu

23. Ústavný súd vzhliadol sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú v časti namietaného porušenia základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, porušenie ktorého sťažovateľ namietal v súvislosti s tým,

že najvyšší súd mu na vyjadrenie nedoručil mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom. V uvedenej súvislosti ústavný súd podotýka, že toto procesné pochybenie najvyššieho súdu nedosahuje intenzitu neústavného zásahu do sťažovateľom namietaného základného práva, a to vzhľadom na skutočnosť, že generálny prokurátor pri podaní mimoriadneho dovolania vychádzal, resp. konal z podnetu samotného sťažovateľa, ktorému tak dôvody tohto mimoriadneho dovolania neboli neznáme a ani pre neho prekvapivé.

24. Napokon, pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie čl. 12 ods. 4, čl. 20 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, z petitu sťažnosti je zrejmé, že porušenie týchto práv sťažovateľ namieta síce v príčinnej súvislosti s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 M Cdo 18/2014 z 25. novembra 2015, pričom navrhuje vysloviť ich porušenie, avšak v skutočnosti ich porušenie odôvodňuje rozhodnutím krajského súdu a okresného súdu, keď uvádza, že k zásahu do jeho základného práva na rovnosť účastníkov v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy) došlo tým, že okresný súd a aj krajský súd pri rozhodovaní o trovách konania prihliadli síce na 50 %-né oslobodenie od súdnych poplatkov u žalobcu, avšak na jeho 100 %-né oslobodenie od súdnych poplatkov paradoxne neprihliadli, v konečnom dôsledku čoho mu mala byť spôsobená ujma na jeho vlastníckom práve (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu), keďže bol ukrátený na úhrade trov konania, ktoré účelne vynaložil na obranu svojich práv, a mala mu byť spôsobená ujma pre to, že si uplatňoval svoje základné práva a slobody (čl. 12 ods. 4 ústavy) v súdnom konaní proti „*umelo vykonštruovanej žalobe*“, ktorá bola napokon z tohto dôvodu zamietnutá. Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd napádaným uznesením sp. zn. 7 M Cdo 18/2014 z 25. novembra 2015 nerozhodoval bezprostredne o trovách konania pred prvostupňovým a druhostupňovým všeobecným súdom, ale rozhodoval iba o prípustnosti mimoriadneho dovolania, z uvedeného vyplýva, že tu absentuje príčinná súvislosť medzi týmto označeným uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľom namietaným porušením označených práv.

25. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím

príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

26. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

27. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia, ako aj rozhodnutie o priznaní úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016